

JELGAVAS PILSĒTAS BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA ATTĪSTĪBAS KONCEPCIJA

Jelgavas pilsētas bibliotēka ir:

- pilsētas pašvaldības, kultūras, izglītības un informācijas iestāde;
- Zemgales reģiona lielākā publiskā bibliotēka un tā ir Zemgales reģiona galvenā bibliotēka;
- starpbibliotēku abonementa centrs;
- Jelgavas pilsētas un novada publisko bibliotēku metodiski konsultatīvais centrs.

Jelgavas pilsētas bibliotēkas misija ir sekmēt sabiedrības intelektuālo un ekonomisko attīstību, nodrošinot pieeju informācijai, idejām un daiļdarbiem neatkarīgi no vides un robežām.

Jelgavas pilsētas bibliotēkas komplektēšanas mērķi:

- izmantojot pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļus, komplektēt JPB un filiālbibliotēku krājumus, veikt to organizēšanu (sistematizēšanu, katalogizēšanu, bibliografēšanu) un operatīvu nodošanu bibliotēkām
- nodrošināt valsts un pilsētas pašvaldības institūciju sagatavotās un publicētās informācijas pieejamību

Jelgavas pilsētas bibliotēka (JPB) un tās filiālbibliotēkas sniedz informacionālus un bibliotekārus pakalpojumus Jelgavas iedzīvotājiem normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā. Krājumu komplektēšanu veic patstāvīgi atbilstoši Bibliotēku likumam, kas nosaka, ka bibliotēkas attiecībā uz krājuma veidošanu ir neatkarīgas. Tās nedrīkst ierobežot politiski, ideoloģiski vai reliģiski motīvi.

Jelgavas pilsētas bibliotēka vēsturiski veidojusi un arī turpmāk veidos tradicionālu grāmatu un periodisku izdevumu krājumu. Paralēli tam arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta moderno tehnoloģiju izmantošanai, audiovizuālo materiālu, klausāmgrāmatu, radošu, attīstošu spēļu komplektēšanai, dažādu datubāzu pieejamībai, kas nodrošina brīvu pieeju elektroniskajiem resursiem ikvienam iedzīvotājam.

Jelgavas pilsētas bibliotēka ir universāla rakstura publiska bibliotēka ar daudzveidīgu lietotāju sastāvu, tāpēc bibliotēka komplektē universālu krājumu, kas aptver visas zinātņu nozares. Krājumu raksturo vienmērīgs pārklājums visos komplektēšanas līmeņos un ir zināms vispārīgums, ne šauri izteikta specializācija.

Jelgavas pilsētas bibliotēkas tīklu veido pilsētas bibliotēka un trīs filiālbibliotēkas, kurām literatūru komplektē Jelgavas pilsētas bibliotēkas Komplektēšanas un apstrādes nodaļa.

Iespieddarbu izvēlē iesaistītas Lasītāju apkalpošanas nodaļas un filiālbibliotēku atbildīgās bibliotekāres, bet visu komplektēšanas procesu koordinē Krājuma komplektēšanas komisija (KAN), kuru vada komplektēšanas nodaļas vadītāja.

Filiālbibliotēkas analizē savu lasītāju sastāvu, pieprasījumus un atbilstoši tam iesniedz JPB KAN savus pasūtījumus, kuri tiek tālāk apkopoti un izvērtēti kārtējam komplektēšanas procesam.

Katras filiālbibliotēkas krājums tiek komplektēts atbilstoši lasītāju sastāvam, interesēm un mikrorajona īpatnībām, kurā bibliotēka atrodas.

Bibliotēkas mērķauditorija

Jelgavas pilsētas bibliotēkas apmeklētāji ir visu vecuma grupu, dažādu izglītības līmeņu un profesiju pārstāvji.

Galvenās lietotāju grupas:

- strādājošie;
- nestrādājošie;
- bērni un jaunieši;
- studenti;
- pensionāri.

Komplektēšanas kritēriji:

- dokumenta atbilstība iespējamam lasītāju pieprasījumam un interesēm;
- saturiskā vērtība, kompetence materiāla izklāstā, nozaru speciālistu vērtējums;
- vēsturiski nepārejoša vērtība;
- literārā un mākslinieciskā vērtība;
- nepilnīgs vai saturiski novecojis krājums attiecīgajā nozarē;
- atbilstība krājuma pašreizējam sastāvam;
- dokumenti (grāmatas, audiovizuālie materiāli), kas saturiski ieguvuši kādas nozares balvas.

Tematiski Jelgavas pilsētas bibliotēkas krājumu veido:

- sociālās zinātnes – 25 % (kopā ar filiālēm 22 %);
- daiļliteratūra – 34 % (kopā ar filiālēm 42 %);
- tehnika – 7 % (kopā ar filiālēm 4,3 %);
- medicīna – 3 % (kopā ar filiālēm 2,5 %);
- vispārīgā nodaļa – 2,5 % (kopā ar filiālēm 2,9 %);
- māksla – 7,1 % (kopā ar filiālēm 7,3 %);
- valodniecība un literatūras zinātne – 7 % (kopā ar filiālēm 5,2 %);
- dabas zinātnes, matemātika – 4,1 % (kopā ar filiālēm 5 %);
- lauksaimniecība – 3,2 % (kopā ar filiālēm 2 %);
- bērnu un jaunākā skolas vecuma literatūra – 2,5 % (kopā ar filiālēm 11,3 %) (komplektē filiālbibliotēkām un JPB Abonementa Bērnu stūrītim).

Pa izdevumu veidiem Jelgavas pilsētas bibliotēka komplektē:

- grāmatas – 89 %;
- seriālizdevumus – 5,9 %;
- audiovizuālos materiālus – 3,9%;
- kartogrāfiskos materiālus (kartes tradicionālā formā, globusus u.c.);
- spēles bērniem (izzinoša spēles, puzzles, galda spēles u.c.);
- slektroniskos dokumentus, e-grāmatas, abonētas datubāzes u.c.).

Seriālizdevumu komplektēšanu koordinē Lasītāju apkalpošanas nodaļas darbinieki, filiālbibliotēku vadītāji. Laikraksti un žurnāli tiek abonēti, pamatojoties uz lasītāju datiem, vajadzībām un ievērojot šādus kritērijus:

- JPB tiek komplektēti visi lielākie Latvijas periodiskie izdevumi, lai tiktu nodrošināts vienmērīgs pārklājums;
- aptvertas visas lasītāju grupas;
- plašs nozaru aptvērums, pēc iespējas pilnīgāks periodisko izdevumu klāsts;
- komplektē visus Jelgavā izdotos laikrakstus;
- izklaides žurnālus komplektē, izvērtējot lasītāju pieprasījumu.

Valodas

Prioritāte dokumentu komplektēšanā pa valodām ir latviešu valodai, tomēr noteicošais kritērijs nav valoda, bet gan dokumenta saturiskā vērtība.

Bibliotēkas profilam atbilstošu, nepieciešamu un pieprasītu literatūru komplektē arī krievu, angļu un vācu valodās. Citās valodās praktiski nekomplektē. Atsevišķos gadījumos dāvinājumos tiek pieņemtas vērtīgas grāmatas citās valodās.

Pieejamie elektroniskajiem resursiem

Jelgavas pilsētas bibliotēkā lietotājiem pieejamas datubāzes Lursoft, EBSCO, Letonika.lv, BRITANNICA u.c.

Datubāzes abonē pēc sekojošiem kritērijiem:

- aktualitāte, tematiskā atbilstība;
- plašs informācijas apjoms;
- nozaru dokumentu krājuma papildinājums svešvalodās.

Galvenie finansēšanas avoti:

- pilsētas pašvaldības līdzekļi;
- dāvinājumi no privātpersonām, juridiskām personām;
- piedalīšanās projektos, mērķprogrammās.

Krājuma komplektēšanas avoti:

- informācijas resursu vairumtirdzniecības uzņēmumi, grāmatu bāzes;
- informācijas resursu apgādi un izdevniecības;
- grāmatu un citu informācijas resursu veikali, grāmatu gadatirgi;
- interneta grāmatnīcas u.c. resursi.

Eksemplāru skaits

Jelgavas pilsētas bibliotēkai un filiālbibliotēkām dokumentus komplektē vienā eksemplārā. Izņēmums ir:

- īpaši pieprasīta nozaru literatūra, kas nepieciešama mācībām – vienu eksemplāru komplektē abonementam, otru – lasītavai;
- atsevišķos gadījumos paaugstināta pieprasījuma daiļliteratūra – 2 eks. abonementam;
- skolu programmās ieteicamā literatūra, kas tiek atlasīta no skolu izveidotajiem sarakstiem. Bērnu un jauniešu žūrijas grāmatas u.c. – 2-3 eks.

Novadpētniecības fonda komplektēšana

Iespējami pilnīgi tiek komplektēts novadpētniecības fonds, veicot gan kārtējo, gan retrospektīvo (iepriekšējo gadu izdevumu) komplektēšanu:

- dokumenti par Jelgavas novadu, novadniekiem un Zemgali kopumā (grāmatas, turpinājumi, izdevumi, katalogi, kalendāri, elektroniskie resursi, bukleti, kartes, attēli, sīkiespieddarbi, npublicētie dokumenti u.c.);
- Jelgavas novada autoru darbi;
- Jelgavā izdoti dokumenti ar kultūrvēsturisku vērtību;
- Jelgavas laikraksti u.c. turpinājumi, izdevumi.

Novadpētniecības fonda vienīgais eksemplārs un maz pieprasītie novadpētniecības krājuma dokumenti tiek glabāti Novadpētniecības un seno izdevumu krājumā. Nepieciešamības gadījumā veido kopiju.

Novadpētniecības dokumenti netiek izslēgti no krājuma, izņemot liekos dubletus un fiziski nolietotus eksemplārus, kurus nav iespējams vai vajadzības restaurēt.

Jelgavas pilsētas bibliotēka nekomplektē:

- parasti nekomplektē pamatskolu un vidusskolu mācību grāmatas, izņēmuma gadījumos tiek pirkti pieprasīta mācību literatūra vecāko klašu skolēniem, piemēram, svešvalodu apguves mācību grāmatas;
- pornogrāfisku, vardarbību saturošu literatūru u.c. dokumentus;
- īslaicīgas nozīmes literatūru – dažādu partiju programmas, reklāmas, kā arī dažādu netradicionālo reliģiju popularizējošus sacerējumus.

Dāvinājumi

Jelgavas pilsētas bibliotēka un filiālbibliotēkas pieņem dāvinājumus no privātpersonām, iestādēm, organizācijām u.c. Tos novērtē Lasītāju apkalpošanas nodaļas un filiāļu bibliotekāri.

Bibliotēkas profilam atbilstošos, pieprasītos iespieddarbus uzņem Jelgavas pilsētas bibliotēku krājumos. Izmanto retrospektīvajai komplektēšanai.

Bibliotēkai ir tiesības nodot tālāk tai nevajadzīgos dāvinājumus bibliotēkām, organizācijām, iestādēm vai privātpersonām.

Krājumu rekomplektēšana

Dokumentu izslēgšana no bibliotēkas krājuma notiek sistemātiski un plānveidīgi.

Kritēriji izslēgšanai:

- nolietoti;
- nozaudēti;
- neatgriezeniski bojāti;
- saturā novecojuši;
- pēc inventarizācijas neatrasti;
- liekie dubleti;
- nodoti citām bibliotēkām.

Krājuma attīstības tendences

Jelgavas pilsētas bibliotēkas krājuma attīstību nosaka visa reģiona attīstība, kā arī tas, ka bibliotēka ir reģiona informācijas centrs.

Krājuma skaitliskie rādītāji katru gadu tiek statistiski apkopoti un novērtēti.

Krājuma komplektēšanas politika regulāri (reizi 3-5 gados) tiek pārskatīta un aktualizēta atkarībā no situācijas.

Komplektējot tiek pievērsta pastiprināta uzmanība krājuma kvalitātes uzlabošanai, cenšoties iegādāties pēc iespējas vairāk saturā augstvērtīgus, bibliotēkas profilam un lasītāju interesēm atbilstošus, dokumentus.

Daudz tiek strādāts ar krājuma rekomplektēšanu, izvērtējot un saglabājot vērtīgāko.

Krājuma kvalitāte arī turpmāk tiks uzskatīta par augstāko kritēriju.

Jelgavas pilsētas bibliotēku krājumus aktīvi izmanto Latvijas Lauksaimniecības universitātes studenti, Jelgavā dzīvojošie Rīgas augstskolu, mācību un izglītības iestāžu studenti un audzēkņi. Tas nosaka un arī turpmāk noteiks rūpīgu nozaru literatūras pieprasījuma izvērtēšanu un komplektēšanu. Lasītāji labprāt izmanto iespēju iepazīties ar preses izdevumiem bibliotēkā uz vietas kā arī ņemt tos līdzi. Pasūtot preses izdevumus, tas tiek ņemts vērā, paplašinot izdevumu klāstu gan skaitliski, gan saturiski.

2020. gadā plānots, ka bērnu bibliotēka “Zinītis” varēs pārcelties uz jaunām, modernām telpām. JPB komplektēšanas nodaļa sadarbībā ar bibliotēku “Zinītis” strādā pie tā, lai nodrošinātu visu nepieciešamo – literatūru (skolu programmas, konkursi, pasākumi), dažādas galda un prāta spēles, puzzles, klausāmgrāmatas. Budžeta iespēju robežās tiek veikta veco, fiziski nolietoto izdevumu aizvietošana ar jauniem.

Darbs ar Starpbibliotēku abonementu, tā popularizēšana un attīstīšana – viena no krājuma attīstības tendencēm un risinājums ieteicamās literatūras nepietiekama eksemplāru skaita samazināšanai vasaras mēnešos.

Jelgavas pilsētas bibliotēka veic Jelgavas novada bibliotēku metodiskā centra funkcijas, kurās ietilpst arī komplektēšanas darba konsultēšana un vadīšana Jelgavas novada bibliotēkās.

Jelgavas pilsētas bibliotēkas

KAN vadītāja

Sandra Silmane

07.02.2020